

Pracovná skupina pre ochranu pred sexuálnym vykorisťovaním a zneužívaním (PSEA)

Mandát

(Slovenská verzia)

Pozadie

Ochrana pred sexuálnym vykorisťovaním a zneužívaním (PSEA) je kľúčovou prioritou odozvy na situáciu utečencov, ktorá si od začiatku núdzovej situácie vyžaduje špecializované a koordinované opatrenia vo všetkých programových oblastiach. V prípade reakcie na situáciu utečencov na Ukrajine, môžu byť riziká SEA mimoriadne vysoké, keďže väčšinu osôb predstavujú ženy a deti. Tieto riziká môžu byť ďalej znásobené celkovou nestabilitou krízy, nedostatočnou informovanosťou utečencov o ich právach a dostupných službách, ako aj veľkým a rôznorodým počtom aktérov, ktorí sa podieľajú na pomoci, vrátane mnohých dobrovoľníkov.

Povinnosti pracovnej skupiny

Pod záštitou Koordinačného fóra pre utečencov, je pracovná skupina na ochranu pred sexuálnym vykorisťovaním a zneužívaním (ďalej len: pracovná skupina PSEA) hlavným orgánom pre technickú koordináciu a dohľad nad činnosťou PSEA na Slovensku.

Pracovná skupina PSEA je zodpovedná za vykonávanie koordinovanej činnosti medzi členskými organizáciami s cieľom: (a) minimalizovať riziko SEA zo strany humanitárnych pracovníkov a iných jednotlivcov a subjektov zapojených do pomoci utečencom; (b) zabezpečiť účinnú odozvu v prípade obvinení zo SEA; (c) zvýšiť povedomie o PSEA na Slovensku. Činnosť pracovnej skupiny PSEA prebieha podľa prístupu zameraného na obeť a dodržiava princípy bezpečnosti, rešpektu a boja proti diskriminácii.

Činnosť pracovnej skupiny PSEA neznižuje zodpovednosť jednotlivých členských organizácií pracovnej skupiny za rozvoj, implementáciu a posilňovanie interných programov PSEA na úrovni krajiny: vrcholový manažment každej členskej organizácie je naďalej zodpovedný za PSEA vo svojich organizáciách.¹

Pracovná skupina PSEA nie je zodpovedná za vyšetrowanie ani rozhodovanie o sťažnostiach: tieto funkcie sú výlučne v kompetencii subjektu, ktorý zamestnáva osobu, voči ktorej bola sťažnosť vznesená, v súlade s internou politikou a postupom.

Roly pracovnej skupiny

Pracovnej skupine PSEA na Slovensku spolupredsedajú Úrad vysokého komisára OSN pre utečencov (UNHCR) a Slovenské národné stredisko pre ľudské práva (SNSLP).

Spolupredsedovia pracovnej skupiny PSEA zohrávajú aktívnu úlohu na úrovni pracovnej skupiny pri zvolávaní a riadení stretnutí a podujatí a pomáhajú koordinovať a dohliadať na akčný plán pracovnej skupiny PSEA. Spolupredsedovia tiež riadia tematické oblasti alebo ciele akčného plánu PSEA, v ktorých majú osobitné kapacity alebo odborné znalosti.

¹ *Secretary General's Bulletin on Special Measures for Protection from Sexual Exploitation and Sexual Abuse (Príručka generálneho tajomníka o osobitných opatreniach na ochranu pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním)* (ST/SGB/2003/13) je dostupná [tu](#).

Koordinátor PSEA, ktorého úlohu zastrešuje UNHCR, podporuje a zastupuje pracovnú skupinu PSEA pri plnení jej povinností podľa týchto referenčných podmienok a akčného plánu pracovnej skupiny. Koordinátor PSEA je zodpovedný za vypracovanie správ o činnosti pracovnej skupiny, o pokroku v porovnaní s ukazovateľmi akčného plánu pracovnej skupiny PSEA a o anonymizovaných trendoch v oblasti SEA koordináčnemu fóru pre utečencov. Koordinátor PSEA zastupuje pracovnú skupinu v príslušných koordináčnych orgánoch a poskytuje poradenstvo aktérom na úrovni krajiny ohľadom osvedčenej praxe na podporu efektívnej implementácie PSEA.

Každú členskú organizáciu v pracovnej skupine zastupuje jeden kontaktný bod PSEA.² Všetky kontaktné body sa budú aktívne podieľať na výmene informácií o interných iniciatívach PSEA a na koordinácii činností v rámci akčného plánu. Zároveň sú zodpovedné za technickú podporu a koordináciu PSEA v rámci svojej organizácie pod vedením svojho vyššieho manažmentu.

Pracovná skupina môže podľa potreby vytvoriť menšie, časovo limitované tímy stálych členov na realizáciu konkrétnych výsledkov.

Členstvo

Členstvo v pracovnej skupine PSEA je otvorené pre všetky národné mimovládne organizácie (MVO), medzinárodné MVO a agentúry OSN pôsobiace na Slovensku. Členmi pracovnej skupiny sa môžu stať aj koordinátori z iných sektorov, ktorým sa odporúča zúčastňovať sa na zasadnutiach pracovnej skupiny PSEA s cieľom zlepšiť obojstrannú výmenu informácií a koordináciu. Konkrétne, spolupredsedovia pracovnej skupiny PSEA, pracovnej skupiny pre ochranu a inklúziu, ako aj pracovnej skupiny pre obchodovanie s ľuďmi, by sa mali navzájom zúčastňovať na svojich stretnutiach a podujatiach a aktívne sa zapájať s cieľom zabezpečiť úzke prepojenie medzi príslušnými intervenciami na Slovensku.

Pracovná skupina PSEA sa v rámci prebiehajúcich činností zapojí do spolupráce s nečlenskými organizáciami. Všetky humanitárne organizácie na Slovensku by mali byť minimálne oboznámené s medziagentúrnym systémom postúpenia sťažností v oblasti SEA po jeho zavedení a mali by byť schopné prijímať sťažnosti na SEA proti vlastným zamestnancom bez ohľadu na ich vzťah k pracovnej skupine PSEA.

Stretnutia

Pracovná skupina PSEA sa stretáva každý posledný piatok v mesiaci a každý člen môže požiadať o ďalšie stretnutia ad hoc. Záznam z každého stretnutia je uložený v priečinku SharePoint, ktorý bude k dispozícii členom pracovnej skupiny PSEA ([tu](#)). S cieľom vytvoriť podporné prostredie na diskusiu o potenciálne citlivých problémoch v oblasti PSEA budú všetky informácie zdieľané počas stretnutí na požiadanie dôverné, pričom sa bude uplatňovať prístup zameraný na obeť. Na stretnutiach pracovnej skupiny by sa vo všeobecnosti nemalo diskutovať o jednotlivých prípadoch; akékoľvek odkazy na obvinenia alebo prípady SEA počas stretnutí budú anonymizované.

Ak sa PSEA kontaktný bod nemôže zúčastniť na pravidelnom stretnutí pracovnej skupiny, bude členskú organizáciu zastupovať poverený a dostatočne informovaný náhradník.

Úlohy

² Pozri *Generic Terms of Reference for In-Country PSEA Focal Points (Všeobecný mandát pre kontaktné body PSEA v krajine)* (2021) [tu](#)

V rámci štyroch pilierov minimálnych operačných noriem IASC pre PSEA³ bude pracovná skupina pre PSEA vykonávať tieto činnosti:

Riadenie a koordinácia

- Vytvoriť a implementovať merateľný akčný plán pracovnej skupiny PSEA na rok 2023 s definovanými časovými rámcami a zodpovednosťami členov pracovnej skupiny na základe ich špecializácie a kapacít.
- Koordinovať činnosť členov pracovnej skupiny PSEA s cieľom zabrániť duplicitě a odstrániť nedostatky.
- Úzka spolupráca s ostatnými koordináčnymi orgánmi na Slovensku v oblasti ochrany a inklúzie (vrátane ochrany detí a rodovo podmieneného násillia), ako aj obchodovania s ľuďmi, s cieľom podporiť prevenciu a pomoc v oblasti SEA.
- Identifikovať potreby školenia a zdrojov na koordináciu budovania kapacít pre všetky kontaktné body PSEA a vyšší manažment v súvislosti s ich konkrétnymi úlohami a povinnosťami vo vzťahu k PSEA.
- Presadzovať posilnenie a/alebo zavedenie interných zásad a postupov PSEA pre všetky organizácie pôsobiace v rámci reakcie na utečencov na Slovensku a v prípade potreby poskytovať podporu organizáciám, ktoré takéto systémy nemajú, bez ohľadu na to, či sú členmi pracovnej skupiny PSEA alebo nie.

Spolupráca s dotknutým obyvateľstvom a jeho podpora

- Zvyšovať povedomie o právach postihnutých ľudí, o tom, čo je SEA, aké je nevhodné správanie humanitárnych pracovníkov, o tom, že humanitárni pracovníci sú povinní hlásiť incidenty SEA, o ktorých vedia a o rôznych spôsoboch podávania sťažností a o tom, ako získať prístup k službám pomoci obetiam na Slovensku.
- Podporovať členov pri hodnotení a zlepšovaní účinnosti a vhodnosti činností PSEA v rámci cieľových komunít.
- S osobitným zapojením žien, dievčat a osôb so špecifickými potrebami spomedzi dotknutého obyvateľstva, podporovať členov, aby vytvorili a/alebo prispôbili svoje modely poskytovania pomoci tak, aby riešili mocenské rozdiely a aktívne poskytovali osobám v zraniteľnejšom postavení dôsledné zastúpenie v tom, ako sa pomoc poskytuje.
- Všetka spolupráca s obyvateľstvom by sa mala realizovať v koordinácii s aktérmi, ktorí pracujú s dotknutým obyvateľstvom, a v koordinácii s pracovnou skupinou pre ochranu a inklúziu, aby sa predišlo zdvojeniu úsillia a aby sa spolupráca s komunitou riadila podľa toho.

Prevencia

- Presadzovať, aby sa PSEA stala prioritou v rámci celého programovania, a podporovať aktérov pôsobiacich v rôznych operačných oblastiach pri začleňovaní zmierňovania rizika SEA do posudzovania potrieb, navrhovania, realizácie a monitorovania projektov na základe zistených trendov SEA.
- Doplniť interné iniciatívy členov pracovnej skupiny PSEA s cieľom posilniť prevenciu SEA prostredníctvom spoločných aktivít a zdieľania osvedčených postupov.
- Povzbudzovať členov pracovnej skupiny PSEA, aby uskutočnili úvodné a opakovacie školenia o SEA pre všetkých zamestnancov, a podporiť takéto školenia spoločne vypracovanými materiálmi upravenými podľa kontextu.
- Zabezpečiť, aby PSEA ostávala hlavným cieľom Plánu odozvy pre utečencov na Slovensku.

³ Štyri piliere riadenia a koordinácie, spolupráca komunity, prevencia a odozva sú uvedené v minimálnych prevádzkových normách pre PSEA, [tu](#)

Odozva

- Spoločne mapovať dôveryhodné a funkčné mechanizmy sťažností a spätnej väzby (CFM) na Slovensku s cieľom zistiť, kde sú nedostatky v bezpečnom prístupe dotknutého obyvateľstva k nahlasovaniu SEA.
- Podporovať členov pri vytváraní nových kanálov na podávanie sťažností s cieľom odstrániť nedostatky v prístupe k podávaniu hlásení na základe mapovania a na základe preferencií komunity, aby existovali bezpečné, dostupné a kontextuálne vhodné kanály na nahlasovanie citlivých obvinení pre každého člena komunity.
- Zriadiť dohodnuté štandardné operačné postupy pre postúpenie sťažností a pomoci medzi agentúrami v súlade s globálnymi štandardnými operačnými postupmi, ktoré vychádzajú z medziagentúrneho komunitného mechanizmu podávania sťažností (CBCM)⁴ a začleniť overené spôsoby postúpenia prípadov rodovo podmieneného násillia⁵ a ochrany detí. Pracovná skupina PSEA by nemala vytvárať paralelné cesty pomoci pre osoby, ktoré boli obeťami SEA.
- Zvyšovať povedomie všetkých zamestnancov o dostupných kanáloch na podávanie sťažností, aby všetci zamestnanci, ktorí môžu pracovne prichádzať do kontaktu s osobami, ktoré boli obeťami SEA, alebo môžu prijať hlásenie o SEA, vedeli, ako rozpoznať SEA a kam bezpečne poslať obvinenia.
- Zvýšiť informovanosť všetkých aktérov na Slovensku o mechanizme medzirezortného nahlasovania a odkazovania prípadov.

Tento mandát sa bude každoročne prehodnocovať a podľa potreby revidovať.

⁴ Globálne štandardné operačné postupy IASC pre spoluprácu medzi agentúrami v rámci komunitných sťažnostných mechanizmov (2016) sú dostupné [tu](#).

⁵ Spôsoby postúpenia prípadov rodovo podmieneného násillia na Slovensku sú dostupné [tu](#).